

ورزش های همگانی و طبقه بندی آن

فاطمه کلایی

کارشناس سمعی و بصری، سازمان فرهنگی، اجتماعی و ورزشی، شهرداری شیراز

چکیده

مقوله ورزش و تربیت بدنی می تواند به عنوان یک وسیله تفریح و ابزار موثر برای جلوگیری از انواع انحرافات اجتماعی باشد. به علاوه بر این در دنیای معاصر که عصر هجوم ماهواره ها لقب گرفته است، پدیده ورزش می تواند به عنوان ابزاری سالم و نسبتاً ارزان برای مقابله با انواع تهاجمات فرهنگی به ویژه در کشور ما به کار گرفته شود. ورزش همگانی شکلی از فعالیت جسمانی است که علاوه بر سلامت بدن و روان، روابط اجتماعی را نیز شکل می دهد. ورزش همگانی با نام ورزش تفریحی نیز شناخته می شود که فعالیت های حرکتی کم هزینه و ساده و قابل دسترس برای همه را در بر می گیرد. ورزش همگانی اهداف مختلفی را دنبال می کند که مسئله ی بهداشت و تندرستی یکی از آنان است. از دیگر اهداف آن می توان به هدف های روانی و اجتماعی، پرورشی و اخلاقی و هدف های حرکتی و مهارتی اشاره کرد. ورزش همگانی در پنج طبقه بندی می گنجد که عبارت اند از ورزش باشگاهی، ورزش غیررسمی، ورزش برون بخشی، ورزش درون بخشی و ورزش آموزشی

واژگان کلیدی: طبقه بندی، توسعه، ورزش همگانی

مقدمه:

امروزه ورزش و بویژه ورزش همگانی از آنجا که موجب افزایش امید به زندگی از طریق ارتقای سلامت افراد جامعه می شود یکی از زیر شاخص های توسعه انسانی در جوامع قلمداد می گردد. همچنین به واسطه افزایش سلامت و نشاط در جامعه سبب کاهش هزینه های درمانی و بهداشتی شده و بهره وری نیروی کار جامعه را بالا می برد و از این راه به توسعه همه جانبه آن جامعه کمک می کند. گذشته از این، ورزش همگانی در یک جامعه کارکردهای مطلوبی چون افزایش همدلی، تقویت همبستگی، مشارکت اجتماعی، کمک به فرآیند جامعه پذیری افراد، تحکیم روابط و پیوندهای اجتماعی را نیز دارد.

مقوله ورزش و تربیت بدنی می تواند به عنوان یک وسیله تفریح و ابزار موثر برای جلوگیری از انواع انحرافات اجتماعی باشد. به علاوه بر این دردیای معاصر که عصر هجوم ماهواره ها لقب گرفته است، پدیده ورزش می تواند به عنوان ابزاری سالم و نسبتاً ارزان برای مقابله با انواع تهاجمات فرهنگی به ویژه در کشور ما به کار گرفته شود. این واقعیت کاملاً پذیرفته شده است که فعالیت های ورزشی برای عموم مردم لازم، مفید و ارزشمند است. به بیان دیگر همه ی افراد در هر مقطع سنی که باشند، باید به فعالیت های ورزشی عمومی یا به اصطلاح همگانی بپردازند تا دارای جسم و روحیه ای شاد و با نشاط باشند. در واقع پیام ورزش و فعالیت های بدنی این است که اگر می خواهیم سالم باشیم، اگر می خواهیم جامعه سالم داشته باشیم و اگر می خواهیم مادرانی سالم و به طبع آن فرزندان سالمی داشته باشیم باید به ورزش به ویژه ورزش همگانی روی آوریم و هیچ وقت ورزش را وسیله ای بی ارزش و بیهوده برای گذراندن اوقات فراغت تصور نکنیم، بلکه ورزش را به عنوان یک ابزار تربیتی موثر برای پرورش جسم، ذهن، روح و روان تلقی کنیم (حمایت طلب، ۱۳۸۸). در ورزش همگانی بسیاری از سازمان های دولتی و غیر دولتی مشارکت می کنند که این مشارکت و سرمایه گذاری به دلایل مختلفی انجام می گیرد. به همین علت ورزش همگانی باید از جنبه های مختلفی بررسی شود. استقبال مردم از ورزش همگانی یا ورزش برای همه و توجه دولت ها و سازمان های غیر انتفاعی به این موضوع یک تحول اجتماعی مهم به شمار می رود. البته گسترش ورزش همگانی در کشور های مختلف به مدیریت و برنامه ریزی و همچنین به شرایط فرهنگی و اجتماعی - اقتصادی جامعه وابسته است. هر چند ورزش همگانی یک عامل اساسی در تأمین سلامتی و کیفیت زندگی افراد جامعه است و مردم نیز بر اساس فرهنگ، نگرش، باورها و همچنین با توجه به ویژگی های فردی (سن، جنسیت و شغل) و وضعیت اجتماعی و اقتصادی خود در ورزش همگانی شرکت می کنند. با وجود این، ورزش همگانی زمینه خوبی برای شناسایی و هدایت افراد مستعد به سمت ورزش قهرمانی است. به علاوه نتایج پژوهش ها نشان می دهد دولت ها باید گسترش ورزش همگانی را سرلوحه ی برنامه های درازمدت خود قرار دهند در غیر این صورت باید در انتظار آمارهای نگران کننده بیماری ها، غیبت از کار در اثربیماری های ناشی از کم تحرکی، افزایش مرگ و میر و کاهش سطح بهداشت عمومی باشیم. متأسفانه با بروز مسائل جدید و تغییر سبک زندگی و اختصاص زمان قابل توجهی از ساعات روزانه برای انجام امور مربوطه، مجال پرداختن به امر ورزش در میان انسان ها در جوامع کنونی کاهش یافته است بر اساس قانون توسعه ورزش همگانی اولین وظیفه ارگانها و سازمانهای ورزشی به شمار می آید چرا که ورزش همگانی در توسعه آمادگی جسمانی پرسنل که عاملی مهم و حیاتی برای سلامتی و نشاط است مهم بوده و همچنین رشد ورزش قهرمانی نیز نقش محوری و زیربنایی دارد و به منظور توسعه هر چه بیشتر این ورزشها و زیر ساختهای آن و افزایش سهم و درصد مشارکت افراد و خانواده های آنها در ورزش همگانی علاوه بر اطلاع رسانی جامعه باید یک تفکر سازمانی در زمینه ورزش همگانی فرهنگ سازی شود افزایش اطلاعات ورزشی افراد جامعه شناخت آنها را تغییر خواهد داد و این تغییر باعث تحول نگرش ورزشی آنها از نظر علمی و اعتقادی به ورزش شده و در نهایت به تغییر سبک زندگی حرکتی آنها منجر می شود. عدم توسعه ورزش همگانی و نیز تحرک نداشتن در جامعه بسیار پر هزینه تر از هزینه کردن در ورزش است. همچنین باید گفت که ورزش همگانی تنها ورزشی است که نیاز کمتری به وسایل ورزشی دارد و با ابتدایی ترین وسایل می توان این ورزشها را انجام داد (غفوری، ۱۳۸۲). از این رو شناخت و طبقه بندی ورزش های همگانی تاثیر مثبت در مسیر توسعه برداشت.

ادبیات و پیشینه تحقیق

ورزش

واژه Sport در زبان انگلیسی برگرفته از واژه Disport انگلیسی می‌باشد که خود از کلمه Desport فرانسه قدیم و مرکب از پیشوند نفی Des و فعل Port به معنای حمل کردن، بر دوش کشیدن، زیر بار بودن است. بنابر این در آغاز Disport به معنای رها شدن و رستن از فشارهای معمول زندگی بوده است (قره، ۱۳۸۳).

همچنین تعاریف متعددی از ورزش وجود دارد که دور از یکدیگر نیستند. در تعریفی ورزش نوعی بازی سازمان یافته است که در آن تمرین حرکات به منظور تقویت قوای جسمانی و روحانی و کسب مهارت اجرا می‌شود، در این وسیله تربیتی معمولاً مسابقه و رقابت به عنوان انگیزه مطرح است یا در تعریفی بیان می‌شود ورزش عبارت است از انجام دادن حرکات بدنی و تکرار آنها به گونه‌ای که موجب افزایش توان و ورزیدگی بیشتر می‌شود (کیانی، ۱۳۸۸).

اصل سوم قانون اساسی

اصل سوم از قانون اساسی به اهمیت و اشاعه ترویج ورزش همگانی نیز اشاره دارد. در این اصل توسعه ورزش برای همه مورد تأکید قرار گرفته است. همچنین گنجاندن مصوبات و برنامه‌های خاصی برای گسترش این موضوع در برنامه‌های توسعه پنج ساله می‌باشد. در برنامه سوم توسعه کشور، ظرفیت‌های مناسب و مطلوبی به منظور ورزش همگانی در نظر گرفته شده است. ایجاد شرایط استفاده مطلوب از کالاهای و خدمات ورزشی و اعتلای جایگاه مساجد و مدارس در فعالیت‌های ورزشی از جمله آن می‌باشد (خورشیدی، ۱۳۸۴).

ورزش در گذر زمان

اسناد و شواهد جدید به دست آمده از دوران ماقبل تاریخ (دوران غار نشینی) در فرانسه، آفریقا و استرالیا شواهدی را مبنی بر وجود مراسم و آیین‌های خاص در آن روزگار به دست می‌دهد. قدمت برخی از این منابع به بیش از ۳۰ هزار سال می‌رسد. نقش و نگارهای سنگی کشف شده در لیبی حکایت از رواج ورزش‌هایی مانند شنا و تیراندازی در دوران ماقبل تاریخ در آن کشور دارد. وجود فعالیت‌های هنری در دوران باستان به خودی خود نشان از وجود وقت آزاد و استراحت در آن دوران داشته و بر همین اساس، می‌توان از فعالیت‌های هنری به عنوان مدرکی جهت وجود فراغت و تفریح در آن دوران استفاده نمود.

مصریان باستان به عنوان صاحب یکی از قدیمی ترین و درخشان ترین تمدن‌ها علاقه زیادی به ورزش و تربیت بدنی داشته و محققان سبب این علاقه را ارتباط ورزش با امور دینی دانسته‌اند. برخی شواهد نشان دهنده آن است که ورزش‌هایی مانند ماهیگیری و شنا هزاران سال پیش در مصر وجود داشته و این ورزش‌ها به برکت وجود رود نیل در آن کشور رواج پیدا کرده است. از دیگر ورزش‌های رایج در مصر باستان به پرتاب نیزه، پرش ارتفاع و کشتی اشاره کرد (چنین ورزش‌هایی در آن زمان ارتباط بسیار نزدیکی با فعالیت‌های روزمره افراد داشته است). از دیگر ورزش‌های رایج در مصر باستان گاو بازی بود که به دو گونه مبارزه گاو با گاو و مبارزه انسان با گاو صورت می‌گرفته است (دباغ، ۱۳۶۸).

یونان قدیم نیز در شکل گیری بسیاری از ورزش‌ها و مسابقاتی که امروزه رواج دارند، نقش عظیمی داشته‌اند. کشتی، دو، مشت زنی، پرتاب نیزه و دیسک، اسب سواری و بسیاری از ورزش‌های دیگر از دیرباز در یونان باستان رواج کامل داشته است. وجود فرهنگ نظامی در امپراطوری یونان قدیم یکی از عوامل اصلی گسترش این ورزش‌ها بوده است. بهره گرفتن از فعالیت‌های ورزشی به عنوان بهترین وسیله تعلیم و تربیت سپاهیان و جنگجویان در یونان از دیرباز شناخته شده است. مسابقات دو، مشت زنی، ارباب رانی، پانکریشن و پنتاتلون که شامل پرتاب نیزه، پرتاب دیسک، دوی دوپست متر، پرش طول و کشتی بود، مسابقات المپیک را تشکیل می‌داد و از مهمترین فعالیت‌های ورزشی آن روزگار به حساب می‌آمدند. علاوه بر مسابقات محلی که در هر شهری برگزار می‌شد، چهار مسابقه ملی نیز اجرا می‌گردید که قهرمانان تمامی نواحی و شهرها در آن شرکت می‌کردند. این مسابقات به ترتیب اهمیت عبارتند بودند از بازیهای المپیک،

استیمن^۱، پی تین^۲ و نی مین^۳ (تندنویس، ۱۳۸۱).

در ایران نیز در گذشته ورزش‌های مختلفی رایج بوده است، ایرانیان همانند دیگر مردم مشرق زمین به حفظ و استحکام جامعه و نظام اجتماعی خویش می‌اندیشیدند. بنابراین نخستین و بهترین هدف‌های آموزش آنان، تربیت خدمت‌گذارانی لایق و شایسته برای کشور بود. از ورزش‌های مرسوم در ایران قدیم می‌توان کشتی‌گیری، چوگان بازی، اسب سواری، تیراندازی، شکار حیوانات وحشی و رقص‌های مختلف را نام برد که هنوز هم در برخی از مناطق در ایام عید و یا مراسم عروسی و جشن‌ها رایج بوده و از طریق آنها قدرت، همت و تهور جوانان مورد آزمایش واقع می‌شود (کاشف، ۱۳۷۹).

فرهنگ ورزش

در فرهنگ‌های موجود در جوامع، برخی گروه‌ها دارای باورها، ارزش‌ها و همچنین هنجارهای رایج در جامعه هستند، اما افزون بر آن دارای زیر مجموعه‌ای از مؤلفه‌های مختلف می‌باشند. فرهنگ موجود در این گروه‌ها را خرده فرهنگ گویند. در واقع خرده فرهنگ سبب می‌شود تا گروهی از جامعه دریابد که منافعی مشترکی دارند. از دیدگاه جامعه‌شناسان، فرهنگ ورزش یک خرده فرهنگ می‌باشد که به تسامح فرهنگ ورزش خوانده می‌شود. فرهنگ ورزش شامل باورها، ارزش‌ها، هنجارها، عادات و ساخته‌های انسان اجتماعی مربوط به ورزش می‌باشد. خرده فرهنگ‌ها با فرهنگ جامعه در تعامل هستند؛ لذا فرهنگ ورزش هم از فرهنگ جامعه تأثیر می‌پذیرد و هم بر آن تأثیرگذار است (سازمان تربیت بدنی، ۱۳۸۴). بنابراین کسانی که در ورزش همگانی شرکت می‌کنند، دارای باورها، ارزش‌ها و هنجارها و به عبارت دیگر خرده فرهنگ ویژه خود می‌باشند که هم از فرهنگ جامعه تأثیر می‌پذیرند و هم بر آن تأثیرگذار می‌باشند (عادلخوئی و همکاران، ۱۳۹۱).

مشارکت ورزشی

سطح مشارکت افراد در ورزش و سطح برنامه‌های ورزشی هر جامعه بسیار متنوع است. یکی از راه‌های تدوین اهداف سازمان‌های ورزشی توجه به سطوح مشارکتی افراد است. میزان مشارکت افراد در سطوح مختلف ورزش در اهداف و سیاست‌های سازمان‌های ورزشی اثرگذار است و شناسایی سطوح مشارکت در ورزش به تشکیل سازمان‌ها و انجمن‌های ورزشی متناسب با هر سطح کمک می‌کند. علاوه بر این در اولویت‌بندی اهداف برنامه‌های ورزشی مفید است. تصویر زیر یک مدل رایج سلسله مراتبی از سطوح مشارکت ورزشی آحاد جامعه را نشان می‌دهد. در این مدل وسیع‌ترین دامنه مشارکت به ورزش تربیتی - آموزشی و ورزش همگانی - تفریحی اختصاص دارد. سطوح مشارکت ورزشی در این سلسله مراتب تا ورزش حرفه‌ای به تدریج کاهش می‌یابد و در قله این سلسله مراتب، یعنی ورزش حرفه‌ای افراد کمتری به عنوان شرکت‌کننده مستقیم و فعال قرار دارند و برعکس سطوح پایین، تماشاگران بسیاری را به خود جلب می‌کند (تقوی، ۱۳۸۵).

تاریخچه ورزش همگانی در ایران

در کشور ما از وضعیت ورزش همگانی پیش از انقلاب در دست نیست، اما بر اساس اطلاعات به دست آمده از فدراسیون ورزش همگانی جمهوری اسلامی، ورزش همگانی از سال ۱۳۵۸ با عنوان ورزش محلات آغاز شد و سال ۱۳۶۲ به صورت تشکل قانونی با نام جهاد تربیت بدنی رسمیت یافت و تا سال ۱۳۶۸ زیر نظر این تشکیلات به فعالیت خود ادامه داده و سپس تحت پوشش دفتر امور

فرهنگی سازمان تربیت بدنی قرار گرفته است، لیکن به دلیل وجود برخی مشکلات از جمله عدم تخصیص بودجه لازم تصمیم گرفته شد که زیر مجموعه‌ای از سازمان تربیت بدنی تبدیل به یک فدراسیون شود و با راهنمایی کمیته ملی المپیک در سال ۱۳۷۱ به عنوان یک فدراسیون ورزشی شناخته شد و مانند سایر فدراسیون‌ها طبق اساسنامه خود فعالیت می‌کند، که زیر مجموعه‌ای از فدراسیون جهانی ورزش همگانی می‌باشد (سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور، ۱۳۷۸). همچنین دستورالعمل ورزش‌های همگانی در تاریخ ۶۵/۱۱/۱ در شورای عالی ورزش کشور به تصویب رسید و به وسیله سازمان تربیت بدنی به کلیه نهادها و وزارتخانه‌های ذیربط جهت اجرا ابلاغ گردید (کیانی، ۱۳۸۸).

چنانچه سال تأسیس سازمان رسمی ورزش همگانی را سال ۱۳۶۸ (۱۹۸۳ میلادی) هم در نظر بگیریم، در مقایسه با سایر کشورها خیلی دیر به طور رسمی به این نوع ورزش توجه شده است.^۱ از نظر آماری هم با وجود اینکه تحقیق جامعی در این زمینه صورت نگرفته، اما اطلاعات ارائه شده به وسیله فدراسیون ورزش همگانی در سال ۱۳۸۱ نشان دهنده افزایش میزان تقاضا برای ورزش‌های همگانی و تفریحی است. اگر افراد بالای سه سال واجد شرایط برای ورزش‌های همگانی فرض شوند، تعداد افراد تحت پوشش برای این بخش ۵۵/۳۵۲/۳۹۰ نفر خواهد بود، در حالی که طبق گزارش طرح جامع ورزش کشور تعداد شرکت کنندگان (۱۳۸۰) در ورزش همگانی ۶/۵۶۵/۵۶۵ نفر اعلام کرده و آمار ارائه شده توسط فدراسیون ورزش‌های همگانی هم ۵/۶۲۵/۴۷۲ نفر بوده است. صرف نظر از تفاوت‌های آماری در سراسر کشور، آمار شرکت کنندگان در ورزش همگانی بیش از ده درصد نیست (سازمان تربیت بدنی، ۱۳۸۲). محمدعلی قره در بررسی وضعیت ورزش همگانی ایران و مقایسه آن با چند کشور منتخب جهان، درصد شرکت کنندگان در ورزش همگانی ایران در سال ۸۳ را ۵/۹ درصد اعلام نموده که در مقایسه با سایر کشورهای مورد تحقیق در رتبه آخر قرار دارد، اما به نظر می‌رسد در چند سال گذشته این نسبت افزایش یافته باشد (سبحانی، ۱۳۹۰).

مفهوم ورزش همگانی

شاید این تصور وجود داشته باشد که مفهوم ”ورزش برای همه“^۲ یا ورزش همگانی یک مفهوم جدید است، اما این مفهوم ریشه تاریخی داشته و به عنوان جنبشی در مقابل این طرز فکر که ورزش را در انحصار برای افراد برخوردار از توانایی‌های بدنی و مهارتی ظهور کرد. این موضوع در زمانی بود که نقش حیاتی تمرینات ورزشی در کلیه سطوح رفتاری و تأثیر آن بر حفظ سلامت و تندرستی در شمار امور مسلم و بدیهی شناخته شد، به ویژه نوآوریهای فنی و اختراعات بر خلاف گذشته، انسان را از به کارگیری نیروی بدنی بی‌نیاز ساخت و در نتیجه فعالیت بدنی انسان به کمترین حد خود رسید. این تغییر در زمینه سلامت و بهداشت، عواقب منفی داشت و به نشاط انسان و کارایی اندام‌ها و دستگاه‌های بدنی او لطمه زد. اغلب فعالیت‌های گوناگون ”ورزش برای همه“ یا ورزش، همگانی در بیرون از ورزشگاه‌های رسمی و بدون مقررات سخت و دست و پا گیر، و به دور از تماشاگران متعصب، در کمال آزادی و سادگی برگزار می‌شوند. این فعالیت‌ها حتی اگر شکل رقابت به بگیرند، بازهم در چارچوب مسابقاتی با مقررات ساده انجام می‌پذیرند، چون قوانین و مقررات آنها تعدیل شده‌اند (دباغ، ۱۳۶۸).

تعریف ورزش همگانی

تعاریف متعددی از ورزش همگانی وجود دارد، اما همگی مفهومی یکسان دارند. ورزش همگانی که ورزش تفریحی نیز نامیده می‌شود، معادل کلمه انگلیسی ”ورزش برای همه“ و ”ورزش عمومی“^۳ است، مثلاً در تعریف کمیته بین‌المللی المپیک، ورزش همگانی فعالیتی است که قدرت و برتری را به انسان باز می‌گرداند و موجبات رشد و گسترش سلامتی، آمادگی و احساس خوب بودن را به وسیله فعالیت‌های ورزشی به مردمی که می‌توانند به آن عادت کنند، در هر سن، جنس، نگرش، شرایط اقتصادی و فرهنگی (محلی یا منطقه‌ای) فراهم می‌آورد (سبحانی، ۱۳۹۰).

ورزش همگانی و تفریحی، دموکراسی در ورزش است، یعنی همه بتوانند در هر زمان، در هر کجا، با هر فرد یا گروه دلخواه، با هر شدتی که مایل باشند و به هر رشته ورزشی که علاقه‌مند است بپردازد و نشاط و سلامت جسمی و روانی خود را به سهولت و ارزان‌ترین قیمت تأمین نموده و ظرفیت‌های اخلاقی، رفتاری، اجتماعی و عاطفی‌شان را رشد دهند (قره، ۱۳۸۳).

کارلسون^۴ (۲۰۰۰) ورزش همگانی را شرکت در ورزشی می‌داند که انسان آن را کاملاً_ آزادانه انتخاب کرده باشد. از دیدگاه پریا، ورزش همگانی به فعالیت‌های ورزشی گوناگونی گفته می‌شود که در بیرون از ورزشگاه‌های رسمی که دارای مقررات سخت و دست و پا گیر

هستند، و به دور از چشم تماشاگران متعصب، در کمال آزادی و سادگی برگزار می‌شود. پروفیسور کن هاردمن^۲، استاد دانشگاه منچستر و عضو شورای ورزشی اروپا، بیان می‌کند: ورزش همگانی در واقع شکلی از فعالیت‌های جسمانی است که سلامت بدنی را بهبود بخشیده و روابط اجتماعی را شکل داده و یا منجر به نتایجی از مسابقات در تمامی سطوح می‌شود (تیموری، ۱۳۸۵).

در تعریفی دیگر ورزش همگانی به فعالیت‌های بدنی و ورزشی آحاد جامعه اطلاق می‌گردد که به طور منظم توسط فرد یا گروه‌های رسمی و غیر رسمی، برای رفع نیازهای جسمی و روانی، و با هدف تأمین سلامت و نشاط افراد، و بهبود روابط اجتماعی آنان، به صورت آگاهانه انجام می‌گیرد. بخش‌های از این ورزش می‌تواند به صورت غیر قاعده مند، سازمان نیافته و در اشکال متنوع انجام پذیرد (سبحانی، ۱۳۹۰). یورگن پالم (۲۰۰۲) می‌گوید منظور از ورزش همگانی، تأمین سلامت و بهبود زندگی همه انسان‌ها به وسیله ورزش با کم هزینه‌ترین برنامه‌هاست.

در تعریفی دیگر اشاره می‌شود ورزش همگانی یک حرکت ماندگار جهانی است که انرژیهای ذخیره شده در افراد و جوامع را سازمان می‌دهد و آن را به قدرت تبدیل می‌سازد (همان).

ورزش همگانی پدیده ناهمگونی است که به شرایط جغرافیایی، منطقه‌ای، فرهنگی و اجتماعی بستگی دارد و شامل همه فعالیت‌های ورزشی سازمان یافته و سازمان نیافته‌ی تفریحی و بازیهای بومی و محلی می‌باشد و مخاطب آن عام است (گائینی، ۱۳۸۷).

برخی پژوهشگران ورزش همگانی را به معنای لذت، رضایت، آرامش، تعادل، تسلط، موفقیت، تهیج، نشاط، دوستی، آشنایی، بازی جوانمردانه، ادراک، رشد، تکامل، سلامتی، آمادگی جسمانی و خوب بودن تعریف می‌کند (قره، ۱۳۸۳) آصفی (۱۳۹۲) می‌نویسد: ورزش همگانی (ورزش برای همه)، ضروتاً یک فلسفه است، یک پیام برای

انگیزاندن شهروندان برای مشارکت در ورزش و دیگر فعالیت‌های بدنی است. همچنین یک پیام برای سیاستگذاران است که آنها را برای استفاده از موقعیت‌شان جهت پیشبرد جنبش و تدارک فرصت برای مشارکت گسترده افراد در ورزش تشویق کند.

ورزش همگانی به توسعه یک جامعه متحد با سیاست ورزش برای همه از طریق مشارکت بیشتر و فرصت‌های در ورزش هدفمند اشاره دارد (آمان و همکاران^۱، ۲۰۰۹).

ورزش همگانی نوعی مداخله از طریق برانگیختن جامعه به عنوان یک کل یا در بخشهایی از آن برای انجام فعالیت بدنی است که برای درگیر کردن شرکت کنندگان در تفریح، سلامتی و توسعه ورزشی هدفمند است (داکوستا^۲، ۲۰۰۲).

ورزش همگانی توسط کمیته پیشرفت ورزش شورای اروپا به عنوان یک عبارت و فراهم نمودن فرصت‌هایی برای افراد علاقه‌مند به ورزش کردن در زمان اوقات فراغت جهت مشارکت در فعالیت‌های ورزشی بدون هیچگونه محدودیت ناشی از وضعیت اجتماعی، نژادی و معلولیت تعریف شده است، آنچه از این تعریف استنباط می‌گردد این است که همه افراد باید از ورزش کردن بهره‌مند و ورزش حق همه افراد است (زوربا^۳، ۲۰۱۲).

نقش دولت در سیاست گذاری ورزش همگانی

تا اواخر دهه پنجاه و اوایل دهه شصت میلادی، دولت‌ها به ورزش تنها به عنوان یک پدیده حاشیه‌ای می‌نگریستند. پیش از این تاریخ، دخالت دولت‌ها در ورزش عموماً یک عکس العمل در مقابل مشکلات ویژه‌ای مانند استانداردهای پایین بهداشتی، نیازهای نظامی و دفاعی بود و به ندرت به دلیل آگاهی از نقش و اثر ورزش در حیطه سیاست انجام می‌گرفت. دولت‌ها دریافتند که یکی از شاخص‌های توسعه اجتماعی می‌تواند ورزش باشد و برای حفظ حاکمیت خود نیاز به پدیده ورزش به عنوان یکی از نهادهای اجتماعی دارند. دولت‌ها با اهداف متعددی وارد عرصه ورزش می‌شوند. در دهه ۳۰ و ۴۰ میلادی دولت‌ها از ورزش به عنوان وسیله‌ای برای حل اختلاف میان نیروهای تازه به استخدام درآمده و سربازان استفاده می‌کردند. پس از جنگ جهانی دوم دولت‌ها به ورزش به عنوان ابزار سلامت

جامعه می‌نگریستند و این دیدگاه تا دهه هشتاد ادامه یافت. در سال‌های گذشته، آمادگی جسمانی و بهداشت به عنوان پدیده‌های سیاسی مورد توجه قرار گرفته‌اند و شواهد پزشکی، خبر از کاهش تحرک جامعه می‌دهند. از سوی دیگر استفاده از ورزش به عنوان یکی از راه‌های گذران اوقات فراغت، مد نظر دولت مردان قرار گرفته است. به طور کلی علاوه بر استفاده از سرمایه گذاری روی ورزش به عنوان یک سیاست اقتصادی، دولت‌ها از ورزش، یک نوع یکپارچگی اجتماعی را نیز جستجو می‌کنند. در کشورهای استرالیا، ایالات متحده و کانادا، ورزش به وسیله‌ای برای نزدیک کردن مهاجران با فرهنگ‌های مختلف به یکدیگر تبدیل شده است. در انگلستان، ایرلند و کانادا تلاش‌هایی صورت گرفته تا از ورزش برای رفع اختلاف بین قومیت‌ها، فرهنگ‌ها و سیاستمداران بهره گیرند. بسیاری از کشورها ورزش را وسیله‌ای برای کنترل جامعه مورد استفاده قرار می‌دهند. جنبه‌ها و دلایل دخالت دولت‌ها در ورزش را می‌توان چنین خلاصه کرد:

۱- نقش محدود کننده و وضع قوانینی که از ورزش و فعالیت بدنی استفاده بهینه شود. مانند حفاظت از محیط زیست، شکار و غیره.

۲- توجه به جنبه بهداشتی و سلامت تفریحات سالم و ورزش. ۳- توجه به ورزش به عنوان یک عامل اتحاد اجتماعی.

۴- توسعه توان نظامی از طریق ورزش.

۵- رابطه ورزش و پرستیژ جهانی: موفقیت آلمان شرقی و شوروی سابق در ورزش باعث سرمایه گذاری بیشتر انگلستان روی ورزش قهرمانی شد.

۶- استفاده از توسعه ورزش و تبلیغ آن به عنوان نشانه‌ای از توسعه یافتگی اقتصادی. مورد اخیر جدید ترین عامل برای توجه دولت‌ها به ورزش است.

طبقه بندی ورزش‌های همگانی

از موضوعاتی که در زمینه سیاست گذاری و تعیین راهبردهای ورزش همگانی و تفریحی نقش تعیین کننده دارد توجه به ابعاد ورزش همگانی است. ورزش همگانی و تفریحی در قالب پنج برنامه و فعالیت جداگانه و مرتبط با هم اجرا می‌شود که عبارتند از: ورزش آموزشی، ورزش غیر رسمی، ورزش درون بخشی، ورزش برون بخشی و ورزش باشگاهی (سازمان تربیت بدنی، ۱۳۸۲).

ورزش آموزشی^۱

یعنی برنامه‌هایی که مبتنی بر فرصت‌های یادگیری درباره مهارت‌های ورزشی، راهبردها، قوانین و مقررات باشند و به شرکت کنندگان کمک کنند تا مهارت خود را بهبود بخشند. این آموزش اغلب فردی یا گروهی یا از طریق دروس، کلاس‌های آموزشی و کارگاه است. مانند کلاس‌های آموزشی، رشته‌های مختلف ورزشی که در فصل تابستان و برای پر کردن اوقات فراغت افراد تشکیل می‌شود.

ورزش غیر رسمی^۲

شامل شرکت خود انگیزه در ورزش است. این نوع ورزش، رویکردی فردی به ورزش است و بر نیاز شرکت کننده برای کسب آمادگی جسمانی‌اش تأکید دارد و اغلب بدون اهداف از پیش تعیین شده و صرفاً برای شرکت در ورزش انجام می‌گیرد. بازیهای دبستانی و یا ورزش محلات نمونه‌هایی از ورزش غیر رسمی هستند.

ورزش درون بخشی^۴

شامل مسابقات و دیدارهای ورزشی است که در آن شرکت کنندگان صرفاً محدود به یک بخش از جامعه باشند و تنها افراد همان بخش مانند مدرسه، بازار، جامعه، مکان نظامی، دانشگاه و... در آن شرکت می‌کنند. مانند مسابقات درون دانشگاهی و یا درون سازمانی مثلاً بین کارمندان یک اداره.

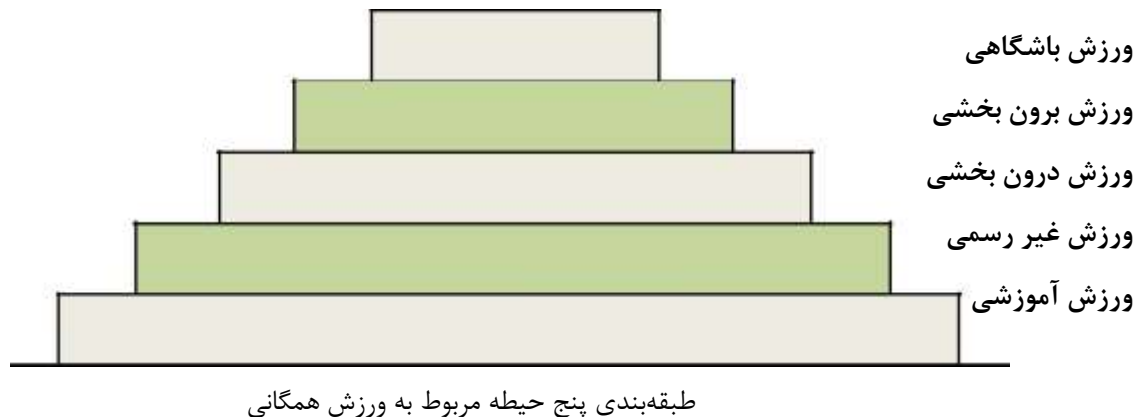
ورزش برون بخشی^۱

شرکت سازمان یافته افراد در رقابت‌های تفریحی در قالب تیم‌ها و مسابقات بین برندگان مسابقات درون بخشی است. مانند مسابقات بین ادارات یا بین دانشگاه‌ها.

ورزش باشگاهی^۲

شامل ورزش در باشگاه‌ها می‌شود که معمولاً به وسیله جمعی از افراد با علایق مشترک تأسیس می‌شوند. باشگاه‌ها از نظر برنامه ورزشی با هم متفاوتند و اعضای آنها هستند که نوع فعالیت را تعیین می‌نمایند. ممکن است اعضای یک باشگاه بر آموزش، حمایت مالی، جامعه گرایی و یا ترکیبی از این سه فعالیت تأکید داشته باشند و در ترویج آنها تلاش نمایند.

روابط تقدم و تأخر بخش‌های فوق در شکل زیر نشان داده شده است:

در این نمودار ورزش آموزشی، زیربنای بخش‌های چهارگانه دیگر است. در حقیقت زمانی که به کمک آموزش ورزشی، شرکت کنندگان با مهارت‌های لازم آشنا نشوند، نمی‌توان مسابقات درون بخشی، برون بخشی و غیر رسمی را به درستی برگزار نمود (سازمان تربیت بدنی، ۱۳۸۲).

علاوه بر تنوع برنامه‌ها و فعالیت‌ها و دامنه وسیع سنی تحت پوشش ورزش همگانی، رشته‌های ورزشی بسیاری نیز تحت لوای این عنوان قرار می‌گیرند. رشته‌های ورزشی زیر نظر فدراسیون ورزش‌های همگانی عبارتند از: بومی و محلی، ورزش‌های رزمی، دوچرخه سواری، ورزش صبحگاهی، کوه‌روی، آمادگی جسمانی، دو عمومی، فوتبال گل کوچک، اسکیت، ورزش بزرگسالان، سایر رشته‌ها شامل یوگا، ورزش برای بیماران خاص و پیوندی، کبدی، طناب کشی و ورزش کارمندان (سبحانی، ۱۳۹۰).

ورزش همگانی و سلامت

سازمان بهداشت جهانی^۱ (WHO)، سه شاخص را به منظور بررسی سلامتی و همچنین تندرستی بین کشورهای مختلف ارائه نموده است:

۱- بیماری‌ها؛ ۲- مرگ و میر؛ ۳- کامیابی.

به این دلیل است که کشورهای مختلف در سراسر جهان تلاش می‌کنند تا با اقدامات مطلوب و مناسب به هنجارهای با کیفیتی در سه شاخص یاد شده دست یابند. در این راستا ورزش همگانی به عنوان بخشی از اقدامات مناسب در دستور کار دولت‌های مختلف قرار گرفته است (گائینی، ۱۳۸۷). ورزش همگانی دارای ماهیتی تفریحی، آزادانه و انتخابی بوده که این ویژگی ورزش همگانی سبب به وجود آمدن اثرات مختلف آن مانند: سلامت جسمی و روانی، لذت بخشی و با نشاط بودن و همچنین اجتماعی بودن می‌شود (زنگی آبادی، ۱۳۸۸). وزارت بهداشت کشور بریتانیا در سال (۲۰۰۴) اظهار داشت که ورزش همگانی نه تنها باعث کامیابی می‌گردد بلکه به منظور ارتقاء بهداشت عمومی افراد ضروری و مهم می‌باشد.

همچنین با گسترش ورزش همگانی، خطر گسترش بیماری‌های مزمن اصلی تا میزان ۵۰ درصد و خطر مرگ زودرس بین ۲۰ تا ۳۰ درصد نیز کاهش می‌یابد (گائینی، ۱۳۸۷). پژوهش‌های انجام شده در خصوص تأثیر انجام فعالیت‌های ورزشی بر سلامت جسمی و روانی، طول عمر، شادابی، گسترش ارتباطات اجتماعی و غنی سازی اوقات فراغت باعث شده تا مشارکت مردم در ورزش‌ها و به ویژه، شرکت آنها در انواع ورزش‌های همگانی در جهان افزایش یابد. لذا روی آوری مردم به سوی ورزش و فعالیت‌های بدنی و فوایدی که از ورزش کردن به دست می‌آورند، مدیران را به این سمت می‌کشاند که به بررسی روش‌هایی بپردازند که باعث افزایش تعداد شرکت کنندگان در ورزش‌های همگانی و تفریحی شود (آفرینش، ۱۳۸۴).

سلامت جامعه یکی از شاخص‌های مهم و مفید در بررسی وضعیت ورزش همگانی جوامع مختلف می‌باشد. طبق آمار منتشر شده از وزارت بهداشت کشور در سال ۱۳۷۹، بیش از ۴۱ درصد از علل مرگ و میر مربوط به پنج بیماری بوده که از بین آنها سه بیماری بر اثر کم تحرکی ایجاد می‌گردد (سازمان تربیت بدنی، ۱۳۸۲).

توسعه شبکه جهانی، منطقه‌ای و محلی ورزش همگانی

ورزش همگانی یک جنبش جهانی است که با اجرای برنامه‌ها و فعالیت‌های متنوع جهانی مانند پیاده روی، آهسته دویدن، شنا کردن، دوچرخه سواری، اسکی، تنیس روی میز، بسکتبال، والیبال، فوتبال، ایروبیک، حرکات موزون و غیره همه جمعیت جهان را با توسعه شبکه جهانی، منطقه‌ای و محلی به تحرک وادار خواهد کرد.

توسعه شبکه جهانی ورزش همگانی جذابیت‌ها و پیامدهای مؤثری خواهد داشت که عبارتند از:

- تبادل اطلاعات و تفاهم و هم فکری با ورزش همگانی؛
- ترویج فرهنگ منطقه‌ای با بازیهای بومی محلی، برنامه‌های تناسب اندام، حرکات موزون فلوریک ملی و محلی؛
- معرفی فرهنگ‌های مختلف ورزشی.

اهداف ورزش همگانی

ورزش همگانی یک جنبش است که وظیفه ارتقاء رفاه و آسایش تمام شهروندان و تعلیم و تربیت آنها را بر عهده دارد و هدف آن ترویج ورزش، سلامتی و بهزیستی در بین اقشار مختلف جامعه است که آثار بهداشتی، اجتماعی، تربیت و توسعه فرهنگی زیادی را به دنبال دارد. یکی از مختصات مهم این حرکت جدید، اهداف اجتماعی - مردمی ورزش همگانی است. یعنی با افزایش و توسعه حضور مردم در ورزش می‌توان به مقاصد دست یافت که در خارج از قلمرو خود ورزش است. همانطور که شورای ورزش اروپا اعلام کرده است، در این حرکت ورزش برای ورزش جایی ندارد. در واقع منشأ وجودی ورزش همگانی قدرت تأمین و رفاه اجتماعی آن است و آنچه که آن را از مفهوم سنتی ورزش متمایز می‌کند در حقیقت واژه همگانی بودن آن است (مهربانی، ۱۳۸۴).

هدف ورزش همگانی آن است که سلامتی همه انسان‌ها را تأمین کند. بنابراین یکی از مهم‌ترین اهداف ورزش همگانی ایجاد تغییرات رفتاری به منظور کاهش استرس و عوامل تهدید کننده سلامت در جامعه است. این تغییرات با کم هزینه‌ترین برنامه‌ها می‌تواند انجام گیرد. سیاست ورزش همگانی نیز ایجاد و توسعه شرایط مطلوب برای بسیاری از مردم است، به طوری که بتوانند بر حسب علایق خود به طور منظم در فعالیت‌های جسمانی شرکت کنند (فروچی، ۱۳۹۲). اهداف کلی فعالیت‌های ورزش همگانی را می‌توان به شرح ذیل خلاصه کرد:

- بهبود کیفیت زندگی

- توجه به سودمندی فعالیت بدنی منظم برای سلامتی
- کمک به بهبود عملکرد در تمامی سطوح
- تهیه و تقویت قوانینی برای شرکت در ورزش و تفریحات بدنی
- اهداف عملیاتی بسیار متنوع ورزش همگانی را نیز می‌توان به شرح ذیل خلاصه کرد:
 - جذب حمایت دولت‌ها از ورزش همگانی
 - کاهش محرومیت‌های اجتماعی شهروندان
 - جذب حامیان و سرمایه‌گذاران مالی به سمت ورزش
 - افزایش امکانات و تسهیلات ورزش و تفریحات بدنی
 - استفاده از منابع طبیعی نظیر رودخانه‌ها، دریاچه‌ها، سواحل، کوه‌ها و حومه شهر برای کاربردهای تفریحی
 - پیشرفت ورزش بین گروه‌های غیر ورزشکار مانند دانش آموزان، معلولین، خانواده‌ها، مادران و کودکان (فروچی، ۱۳۹۲).

حیطه‌های ورزش همگانی و تفریحی

ورزش آموزشی و تربیتی

برنامه‌های مبتنی بر فرصت‌های یادگیری درباره مهارت‌های ورزشی و قوانین و مقررات آن به همه افراد جامعه می‌باشد که شامل آموزش‌های فردی و گروهی از طریق کلاس‌های آموزشی و کارگاه‌ها و همایش‌های آموزشی در سه سطح مبتدی، متوسط و پیشرفته در طول سال به ویژه در فصل تابستان و برنامه‌های اوقات فراغت می‌شود. ورزش آموزشی زیر بنای بخش‌های چهارگانه دیگر است. در حقیقت تا زمانی که به کمک آموزش، افراد با مهارت‌ها و قوانین ورزش آشنا نشوند نمی‌توان سایر بخش‌ها را برنامه ریزی و اجرا کرد.

ورزش غیر رسمی

شرکت خودانگیخته و با رویکردی فردی به ورزش با دسترسی آسان به امکانات و خدمات ورزشی بر اساس شرایط، علایق، منابع فردی که به کمترین مدیریت و کنترل نیاز دارد. مانند ورزش ها و بازیهای تفریحی در مدارس و محلات.

ورزش درون بخشی^۱

اجرای مسابقات، رویدادها و برنامه های ورزشی برای شرکت کنندگان درون یک بخش از جامعه مانند مدارس، دانشگاه ها، پادگان ها؛ کارخانجات و ادارات و غیره برای شرکت افراد همان بخش را شامل می شود مانند مسابقات درون دانشگاهی یا درون سازمانی.

ورزش برون بخشی^۲

شرکت سازمان یافته در رقابت های تفریحی در قالب تیم های ورزشی در مسابقات بین سازمانی مانند جشنواره ها و مسابقات بین ادارات، سازمان ها و دانشگاه ها و غیره.

ورزش باشگاهی^۳

باشگاه ها معمولاً به وسیله جمعی از افراد با علایق مشترک تأسیس می شوند. برنامه ها و فعالیت های باشگاه ها را اعضاء و میزان علائق آنها تعیین می کند (رمضانی، ۱۳۸۳).

پیشینه تحقیق

سید عامری و قربان بردی (۱۳۹۱) در تحقیقی با عنوان تبیین راهکارهای جذب و افزایش مشارکت شهروندان در برنامه های ورزش همگانی و تفریحی (مطالعه موردی ارومیه)، نشان دادند که راهکارهای تبیین شده در رابطه با رسانه های گروهی، اماکن و تأسیسات ورزشی، مسئولان و برنامه ریزان ورزشی و آموزش ورزش همگانی در جذب و افزایش مشارکت شهروندان در برنامه های ورزش همگانی و تفریحی نقش دارند. بنابراین اختصاص زمان بیشتر به برنامه های ورزشی، طرح ریزی پارک و فضای تفریحی جهت انجام فعالیت های غیر ساختارمند مانند پیاده روی و دوچرخه سواری، عدم دریافت شهریه از کسانی که به برنامه های ورزشی توجه دارند و استفاده از مربیان متخصص از راهکارهای بهبود بخش مشارکت شهروندان در برنامه های ورزش همگانی است. همچنین نتایج تحقیق نشان داد که ساخت فضای ورزشی روباز، سالن های ورزشی و نیز برگزاری مسابقات ورزشی به ترتیب اولویت از عوامل رشد و توسعه ورزش همگانی و تفریحی می باشد. نهایتاً، راهکارهای ارائه شده در زمینه اماکن و تأسیسات ورزشی بیشترین نقش را در جذب و افزایش مشارکت شهروندان در برنامه های ورزش همگانی و تفریحی داشت و بعد از آن به ترتیب مسئولان و برنامه ریزان ورزشی، رسانه های گروهی و آموزش ورزش همگانی قرار دارند.

عادلخانی، واعظ موسوی و فراهانی (۱۳۹۱) در تحقیقی با عنوان سرمایه فرهنگی شرکت کنندگان در ورزش همگانی (سیاست گذاری و راه کارها)، نشان دادند توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات و بهره گیری از فناوری های نو در آموزش و ترویج فرهنگی ورزش همگانی، اختصاص بودجه (تبلیغ و ترویج ورزش همگانی) به مراکز علمی به عبارتی برپایی خانه ورزش در مراکز علمی، مدیریت واحد و برنامه ریزی مدون و ایجاد ساختار ملی برای ورزش همگانی، ترویج فرهنگ مشارکت همگانی در رفع مشکلات شهر و ناهنجاری های اجتماعی با ورزش همگانی از مهمترین سیاست ها و راه کارهای توسعه و گسترش ورزش همگانی می توانند باشند.

جواد پور و همکاران (۱۳۹۲) در پژوهشی با عنوان ارائه چارچوب نظری و طراحی الگو برای توسعه ورزش همگانی در ایران، با نگاهی آسیب شناسانه به ورزش همگانی به طراحی پرسشنامه ای در این زمینه پرداختند و الگوی توسعه ورزش همگانی را بر اساس سیاست گذاری و برنامه ریزی کلان در سطوح پشتیبانی ارائه نمودند، این مدل شامل ۳ فرآیند اصلی ورزش برای سلامتی و تحرک، ورزش برای درمان، و کاهش اثرات بیماری های مزمن و ورزش آموزشی با رویکرد آموزش و بستر سازی برای ورزش قهرمانی است که مؤلفه پشتیبان مرتبط با هریک از این فرآیندها مشخص گردید. شهبازی و همکاران (۱۳۹۲) در پژوهش خود با عنوان ورزش همگانی (ضرورت، موانع و راهکارها) به دنبال ارائه چارچوبی برای بررسی موانع و راهکارهای ارتقای ورزش همگانی در ایران از نظر مدیران و صاحب نظران امر بودند. آنها در یافته های خود چنین اشاره کردند که از بین راهکارهای مربوط به ساختار تشکیلاتی و وضع قوانین و مقررات، سه راهکار مشخص کردن شرح وظایف تمام سازمان ها و نهادهای دست اندر کار ورزش همگانی، اتحاد و یکپارچگی بین سازمان های دست اندکار ورزش خصوصی همگانی در کشور و فراهم کردن زمینه های ورود بخش خصوصی به ورزش همگانی دارای بالاترین اولویت بودند. از بین راهکارهای مربوط به آموزش همگانی و رسانه ای سه راهکار انتقال پیام ها از طریق رسانه های مختلف و اطلاع رسانی از طریق صدا و سیما، استفاده از ایده های نو آورانه و جذاب برای گسترش ورزش همگانی و ترغیب مردم به کاهش استفاده از خودرو؛ و در میان راهکارهای مربوط به نیروی انسانی دو راهکار بهره گیری از نیروهای داوطلب در توسعه ورزش همگانی و

تربیت کارشناسان و مدیران حرفه‌ای در ورزش همگانی و در میان راهکارهای مربوط به زیرساخت‌ها، سه راهکار طراحی شهری با رویکرد گسترش ورزش همگانی، احداث اماکن ورزشی، پارک‌ها و فضاهای باز و تجهیز آنها با وسایل ورزشی و تفریحی و حمایت مالی دولت و پرداخت رایانه، بالاترین اولویت را به خود اختصاص دادند. از بین راهکارهای فرهنگی و اجتماعی دو راهکار از بین بردن راهکارهای غلط در باره پرداختن بانوان به ورزش و تغییر نگرش رهبران دینی و مدیران دینی و مدیران ارشد ورزش کشور به ورزش، از بالاترین اولویت برخوردار بودند.

عراقی و کاشف (۱۳۹۳) در پژوهشی با عنوان ”بررسی چالش‌های پیش روی توسعه ورزش همگانی در ایران و راهبردهای آن” که جامعه آماری افراد شرکت کننده در ایستگاه‌های ورزش همگانی کشور در سال ۱۳۹۱ (۲۱ درصد جمعیت کل کشور) بودند و ۲۰۰۰ نفر از آنان با استفاده از جدول مورگان و با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای تصادفی در پانزده استان کشور مورد بررسی قرار گرفته است. نتایج این تحقیق رابطه معناداری را بین برخی از ویژگی‌های فردی آزمودنی‌ها مانند سن و تحصیلات و پرداختن به ورزش همگانی و تفریحات ورزشی نشان داد، بدین معنا که با افزایش سن در افراد، استقبال آنان نیز از فعالیتهای ورزشی بیشتر می‌شد. این در حالی است که عوامل انگیزشی آنان در سنین مختلف متفاوت بوده و در سنین پایین تناسب اندام، شرکت در مسابقات و اوقات فراغت و تفریح و در سنین بالاتر کسب سلامت و تندرستی و پیشگیری از بروز و ظهور رخدادهای افزایش سن و سالمندی و درمان بیماریها عمده ترین اهداف شرکت کنندگان را تشکیل می‌داد. تحصیلات نیز یکی دیگر از عواملی بود که با بالا رفتن سطح آن، میزان روی آوردن افراد به فعالیت های ورزشی افزایش می‌یافت و اعتقاد آنان بر آثار مفید فعالیتهای ورزشی در سلامت جسم و روان بیشتر می‌شد.

دوند و پاتیل^۳ (۲۰۱۲) رسانه‌ها را به عنوان سیستم عصبی مرکزی جامعه معرفی نموده و نقش مثبت رسانه‌های جمعی را در توسعه ورزش اثبات نمودند. رسانه‌ها از عوامل اصلی تغییرات اجتماعی محسوب می‌شوند و در تغییر نگرش نسبت به تربیت بدنی و ورزش نقش عمده ایفا می‌کنند. نقش‌های مثبت رسانه‌ها شامل: قرار دادن ورزش در معرض دید مخاطبان بی‌شمار، ایجاد بازار مالی برای ورزش دانشگاهی، ایجاد فرصتی برای نمایش و برابری ورزش زنان با ورزش مردان، جلب مخاطبان بیشتر و کمک به درآمد تیم‌ها و بازیکنان، الگوسازی رفتاری و اجتماعی از بازیکنان و تبلیغ محصولات و در معرفی نقش منفی رسانه تأکید می‌کنند که هیچ چیزی بدون عوارض جانبی وجود ندارد بنابراین مداخله و ادغام ورزش و رسانه نقاط منفی نیز دارد که از آن جمله ورود به حریم خصوصی زندگی بازیکنان می‌توان نام برد.

روش تحقیق

پژوهش حاضر از نظر روش شناسی بر اساس هدف از نوع بنیادی نظری و کیفی است. چارچوب نظری این تحقیق بر مبنای نظریه‌های توسعه ورزش همگانی می‌باشد و بر اساس ماهیت از نوع روش توصیفی - تحلیلی است. داده‌ها از طریق مطالعات کتابخانه‌ای - اسنادی گردآوری شده است.

نتیجه‌گیری

بدون شک بدون توجه به عوامل مؤثر در توسعه ورزشهای همگانی و بررسی آسیب شناسی وضعیت موجود منجر به جامعه‌ای غیر فعال خواهد شد. ورزش همگانی و قهرمانی و میزان اهمیت سرمایه‌گذاری روی آنها به یکی از عمده ترین چالش‌های دولتها در هزاره سوم تبدیل شده است.

از یک سو، منافع کلان ورزش قهرمانی موجب ترغیب سیاست گذاران به توسعه آن در جهت کسب سود بیشتر برای خود شده است. از سوی دیگر خیل عظیم مخاطبان جوان با نیازهای کاملاً متفاوت از گذشته و علاقه شدید به فعالیتهای تفریحی و همگانی سیاست گذاران را بر سر دوراهی قرار داده است. ظاهراً دولت ها هنوز نتوانسته اند بین گرایش مردم و راهبردهای تعیین شده توازن ایجاد کنند. مطالعه راهبردها و قوانین کشورها محققین را به این نتیجه می رساند که دولت ها با تمام توان دنباله رو گرایش ها و خواستههای مردم هستند امروزه داشتن قدرت تجزیه و تحلیل بالا یکی از عوامل مهم در رسیدن به اهداف یک سازمان و رمز موفقیت بسیاری از پروژه ها به حساب می آید. طبق نظر بسیاری از محققان توسعه ورزش همگانی اولین وظیفه ارگانها و سازمانهای ورزشی به شمار می آید چرا که ورزش همگانی در توسعه آمادگی جسمانی پرسنل که عاملی مهم و حیاتی برای سلامتی و نشاط است مهم بوده و همچنین رشد ورزش قهرمانی نیز نقش محوری و زیربنایی دارد و به منظور توسعه هر چه بیشتر این ورزشها و زیر ساخت های آن و افزایش سهم و درصد مشارکت افراد و خانواده های آنها در ورزش همگانی علاوه بر اطلاع رسانی جامعه باید یک تفکر سازمانی در زمینه ورزش همگانی فرهنگ سازی شود افزایش اطلاعات ورزشی افراد جامعه شناخت آنها را تغییر خواهد داد و این تغییر باعث تحول نگرش ورزشی آنها از نظر علمی و اعتقادی به ورزش شده و در نهایت به تغییر سبک زندگی حرکتی آنها منجر می شود. عدم توسعه ورزش همگانی و نیز تحرک نداشتن در جامعه بسیار پر هزینه تر از هزینه کردن در ورزش است. همچنین باید گفت که ورزش همگانی تنها ورزشی است که نیاز کمتری به وسایل ورزشی دارد و با ابتدایی ترین وسایل میتوان این ورزشها را انجام داد غفوری (۱۳۸۲). پژوهش ها نشان می دهد که حتی در بسیاری از کشورها و از جمله در ایران توجه به ورزشهای همگانی و اولویت دادن به آنها به صورت قانون و مصوبه درآمده است اما اینکه چرا در ایران در مقایسه با کشورهای دیگر هنوز درصد مهمی از مردم در این نوع ورزشها شرکت نمی کنند موضوع بحث برانگیز است.

منابع:

۱. آبکار، علیرضا. (۱۳۸۸). جایگاه فعالیت های جسمانی در اوقات فراغت دانشجویان. فصلنامه علوم رفتاری، شماره ۱۱، صص ۲۸-۹.
۲. آفرینش خاکی، اکبر. (۱۳۸۴). راه های توسعه ورزش همگانی در کشور از دیدگاه متخصصین، صاحب نظران، مربیان و ورزشکاران. رساله دکتری، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران.
۳. آفرینش خاکی، اکبر. تندنویس، فریدون. مظفری، سید امیراحمد. (۱۳۸۴). مقایسه دیدگاه های اعضای هیئت علمی، مربیان، ورزشکاران و مدیران در مورد چگونگی توسعه ورزش همگانی. نشریه علوم حرکتی و ورزش، جلد اول، شماره ۵، صص ۲۲-۱.
۴. دهخدا، علی اکبر. (۱۳۷۳). لغت نامه. زیر نظر محمد معین و سید جعفر شهیدی، انتشارات دانشگاه تهران
۵. سازمان تربیت بدنی جمهوری اسلامی ایران. (۱۳۸۴). مطالعات تفضیلی توسعه ورزش همگانی و تفریحی، انتشارات سیب سبز.

۶. سازمان تربیت بدنی. (۱۳۸۲). سند راهبردی نظام جامع توسعه تربیت بدنی و ورزش کشور. مصوبه هیأت وزیران ۱۳۸۲/۶/۹.
۷. شعبانی، عباس. غفوری، فرزاد. هنری، حبیب. (۱۳۹۰). بررسی چالش های ورزش همگانی در ایران. مطالعات مدیریت ورزشی (پژوهش در علوم ورزشی)، شماره ۱۰، صص ۲۶-۱۳.
۸. عادلخوانی، امین. واعظ موسوی، سید محمد کاظم. فراهانی، ابوالفضل. (۱۳۹۱). سرمایه فرهنگی شرکت کنندگان در ورزش همگانی (سیاست گذاری و راه کارها). فصلنامه مجلس و راهبرد، سال نوزدهم، شماره ۶۹، صص ۳۲-۳۱.
۹. غفوری، فرزاد. (۱۳۸۲). مطالعه انواع ورزش همگانی و تفریحات مطلوب جامعه و ارائه مدل برای برنامه ریزی های آینده. طرح پژوهشی، تهران.
۱۰. قره، محمدعلی. (۱۳۸۳). وضعیت ورزش همگانی ایران و مقایسه آن با چند کشور منتخب جهان. رساله دکتری، دانشگاه تربیت بدنی دانشگاه تربیت معلم تهران.
۱۱. کاشف، میر محمد. (۱۳۷۹). بررسی وضعیت ورزش همگانی ایران و توصیه هایی برای توسعه آن. تهران، طرح تحقیقاتی ملی شورای پژوهش های علمی کشور.
۱۲. کاشف، میرمحمد. مظفری، امیراحمد. (۱۳۸۵). مقایسه سلامت عمومی اعضاء هیئت علمی فعال و غیر فعال حرکتی دانشگاه های کشور.

۱۳. گائینی، عباسعلی. (۱۳۸۷). چشم انداز ورزش همگانی. مجله رشد تربیت بدنی، شماره ۱، ص ۱۱.

14. Dacasts, L.P and minagaya (sport for all, meyer and sport (2002).

15. Holzweher, F. (2002).Sport for all a social chang and fitness development Institute of sport science.

Public sports and its classification

Fatemeh Kolai

Audiovisual expert, cultural, social and sports organization, Shiraz municipality

Abstract

Sports and physical education can be used as an effective means of recreation and tool to prevent all kinds of social deviations. In addition to this contemporary world, which has been dubbed the age of satellite invasion, the phenomenon of sports can be used as a healthy and relatively inexpensive tool to counter all kinds of cultural invasions, especially in our country. Public exercise is a form of physical activity that forms social relationships in addition to physical and mental health. Public sports is also known as recreational sports, which includes low-cost, simple, and accessible motor activities for everyone. Public sports pursue a variety of goals, including health and wellness. Other goals include psychological and social, nurturing and moral goals and motor and skill goals. Public sports are classified into five categories: club sports, informal sports, extracurricular sports, intrinsic sports, and educational sports.

Keywords: classification, development ,public sports